

Metoda monografică a școlii gustiene¹

Alin Aursulesei²

Rezumat:

Campaniile monografice realizate cu ajutorul echipelor regale conduse de către Dimitrie Gusti, fondatorul Școlii de Sociologie de la București au reprezentat cele mai importante momente pentru cunoașterea realităților locale la nivelul întregii țări. Campaniile monografice nu au reprezentat simple culegeri de date și informații despre realitatea din vremea respectivă ci dimpotrivă, au reprezentat un bun prilej pentru intelectualii țării în a-și pune în aplicare cunoștințele dobândite la facultate, cât și pentru țărani un adevărat ajutor atât din punct de vedere practic (prin ajutorul primit la muncile zilnice), cât și teoretic (prin sfaturile primite). Un alt aspect de menționat este faptul că Dimitrie Gusti a reușit să creeze cu ajutorul monografeiei un sistem și o metodă de cercetare în același timp, creând posibilitatea de a studia o comunitate în mod integral prin studiul cadrelor și al manifestărilor, oferind o imagine obiectivă și detaliată a realității.

Cuvinte cheie: monografie, integralitate, comunitate.

Abstract:

The period between the two World Wars was for Romania the most favorable period of time to solve the most pressing problems. One of problems was that in 1918 Romania recovered the lost territories during the war and therefore the territorial unification was just one step in a laborious process. The elimination of differences between territories and populations was the main objective after the Great Union, in order to obtain a better functioning of the newly created state. In order to do that, Dimitrie Gusti, the leader of the Sociological School from Bucharest, created a method to analyze in full detail the social realities, named the monographic method. One of the advantages of this method is the fact that the researcher is in direct contact with the local reality, fact which helps the researcher to produce an overall picture that does not bring any prejudice to the reality. Another advantage is that the monograph is at the same time a system and also a method of research.

Tags: monograph, integrity, community.

Introducere

Prezentul articol își propune să demonstreze că Unirea Principatelor Române din 1918 a fost în realitate o etapă într-un proces laborios, care a constat nu doar în alăturarea teritoriilor din punct de vedere juridico-administrativ. Este vorba despre un proces în care scopul era o mai bună funcționare a noului stat în ciuda multitudinii de diferențe ce existau între regiunile alăturate ce a avut ca finalitate o unire sufletească a tuturor indivizilor într-un singur suflet: cel românesc. Subiectul ales este de o deosebită importanță pentru toți românii, ținând seamă de Centenarul Unirii, putem să facem o evaluare a situației curente a țării, prin comparație cu avântul început de Dimitrie Gusti cu monografia sociologică, și să constatăm dacă proiectul Marii Uniri a fost îndeplinit, iar în caz contrar să constatăm ce putem face pentru a împlini acest vis profund românesc.

---

¹ The monographic method of the Gustian school

Articol prezentat în cadrul conferinței „Români din sud-estul Transilvaniei. Istorie, Cultură, Civilizație” desfășurată în perioada 23-24 septembrie 2016, la Covasna.

² email: alin.aursulesei@gmail.com

Contextul apariției metodei monografice

Participarea României la Războiul Națiunilor de partea Antantei i-a oferit contextul prielnic pentru a-și îndeplini visul, care este cel mai bine exprimat de Vasile Goldiș la Adunarea Națională de la Alba Iulia din 1918: „*unirea acelor români (din Transilvania, Banat și Țara Ungurească) și a tuturor teritoriilor locuite de dânșii cu România*”. Astfel, la data de 1 decembrie 1918 s-a încheiat îndelungatul proces de unificare a teritoriilor românești, proces care a început de la 1859 prin unirea Moldovei și a Țării Românești, urmat de unirea Dobrogei din 1878, a Basarabiei în martie 1918, a Bucovinei în noiembrie 1918 și încheiat cu unirea Transilvaniei în decembrie 1918.

În condițiile în care România a dobândit o suprafață dublă și o populație numeroasă și diversificată din punct de vedere istoric, cultural și administrativ, încadrarea tuturor teritoriilor într-o graniță comună a fost doar primul pas. Existența atâtor diferențe între teritoriile și populațiile care le locuiau, a impus necesitatea găsirii unei soluții care să încadreze toate aceste diferențe într-un tot unitar care să funcționeze fără dificultăți.

Trebuie să ținem cont și de realitatea vremii de atunci, vreme în care ponderea rural-urban era situată clar în favoarea ruralului (80% mediu rural), dar contrar acestui fapt, majoritatea măsurilor, soluțiilor și a reformelor oferite de elite, priveau mediul urban, ignorând mediul rural, fapt ce a dus la o sărăcire continuă a satelor. Pornind de la acest fapt, Școala de Sociologie de la București a propus înființarea Sociologiei Militante care milita pentru eliminarea sărăciei și ridicare nivelului de trai a satelor, dar ca acest lucru să fie posibil, mai întâi realitățile locale trebuiau să fie cunoscute în profunzime pentru a se putea oferi și soluții de care săteni aveau cu adevărat nevoie.

Metoda monografică

Cunoscând această situație a satelor, Dimitrie Gusti, fondatorul Școlii de Sociologie de la București, a propus un sistem și o metodă de cunoaștere a realității sociale, cunoscut sub numele de monografie sociologică. Aceste monografii își propuneau cunoașterea integrală a realităților locale, cu specificul, cu problemele și cu necesitățile fiecăreia, astfel cunoscând imaginea clară și corectă a fiecărei comunități se putea cunoaște mult mai bine soluțiile de care oamenii aveau cu adevărat nevoie. Continuând viziunea lui Dimitrie Gusti, acesta își propusese ca prin realizarea acestor monografii la nivel local, să poată să realizeze monografii la un nivel superior, regional, ținând către realizarea unei Monografii a Națiunii care să ajute elitele de la nivel central în luarea deciziilor și a soluțiilor cu o acuratețe mult mai precisă.

Avantajele metodei monografice

Avantajul metodei monografice este în primul rând contactul direct cu realitatea, fapt ce ajută la elaborarea unui imagini de ansamblu care să nu prejudicieze cu nimic realitatea, fiind o cercetare sistematică și integrală. Prin cercetarea integrală, sistemul monografic Gustian își propune să cerceteze toate cadrele și toate manifestările unei comunități. Prin conceptul de „*cadru*” se face referire la tot ceea ce există pentru societate atât în mod natural cât și în mod social, fiind cunoscute și sub denumirea de cadre constitutive. În orice comunitate există un număr de patru cadre: cosmic și biologic fiind cadrele naturale și psihologic și istoric fiind cadrele sociale. În cadrul acestor cadre, societatea, respectiv indivizii se manifestă prin

intermediul voinței sociale, care reprezintă principala energie a fiecărei unități sociale, rezultând categoriile de manifestări reglementative: economice, spirituale, economico-juridice și politico-administrative.

Altfel spus monografia sociologică reprezintă „o sinteză în timp și spațiu a unui colț de țară, o vedere de ansamblu menită să înglobeze într-un tot atât tradițiile trecutului, cât și realitățile prezentului și posibilitățile viitorului” ... o imagine „atocuprinzătoare care rezumă zăcămintele de bogăție și rezervele de energie acumulată ale naționalului”.(Gusti, 1999, p.68)

Serviciul Social

Deoarece o asemenea muncă este de interes național și necesită o cantitate imensă de muncă, o soluție pentru a reduce costul financiar cât și timpul necesar realizării unei monografii, a fost introdusă legea Serviciului Social care presupune mobilizarea tuturor studenților pe timpul perioadei vacanței de vară pentru a munci la realizarea monografiei satului în care erau trimiși. Acolo trebuiau să lucreze în același domeniu din care proveneau, astfel fiind o ocazie benefică pentru fiecare dintre studenți pentru a-și pune în aplicare cunoștințele teoretice acumulate la facultate pe de o parte, pe de altă parte reprezenta o bună ocazie de a ajuta locuitorii satului la muncile zilnice, astfel prin participarea directă în activități procesul de observare este mult mai eficient. Principala caracteristică a monografiei sociologice propuse de Școala de Sociologie de la București era acumularea de date prin observație directă și participativă, astfel se câștiga încrederea sătenilor, facilitând accesul la informațiile intime și sensibile din cadrul comunității. Cunoscând în profunzime viața satelor se poate dovedi că *”poporul român nu este unul mic, că statul și cultura românească nu sunt un capriciu ori o improvizatie a istoriei universale.”* (Gusti, 1999, p.68)

Problemă de actualitate

Adusă în prezent problema cunoașterii naționale, se poate constata că elitele nu cunosc adevărul local, astfel măsurile și programele adoptate nu sunt adecvate realității curente, ele deserving mai degrabă o realitate imaginată. Aceeași greșală comisă de după Unire, aceea de a ignora comunitățile rurale, persistă și astăzi. Mediul rural este predominant în România, ocupând aproximativ 60 % din suprafața țării, iar măsurile luate de elite ignoră complet acest fapt.

Nu este foarte greu a se constata faptul că astăzi procesul unificării a luat o turnură opusă, în care ne îndreptăm nu către unirea sufletească a țării ci mai degrabă către o separare, atât sufletească cât și teritorială. Dacă elitele atât la nivel local, regional și național nu au fost capabile de a continua munca depusă de cei de dinaintea noastră, propun realizarea unor conferințe anuale, la nivel de 3-4 județe în cadrul cărora se discute despre toate problemele, urgențele și caracteristicile specifice fiecărui județ. Toate acestea ar urma să fie încununate printr-o Conferință națională a reprezentanților comunelor din țară, unde, cei mai mobilizați membri ai comunității să discute căile de reunificare sufletească, economică și politică a țării. A mobiliza un asemenea număr de persoane pentru a culege aceste informații ca în perioada interbelică este imposibil, însă chemarea persoanelor care sunt păstrătoare de adevăruri locale, a celor care dețin soluții, a celor care au viziune despre cum ar trebui organizate lucrurile, este mult mai facilă, oferindu-le șansa de a se face auziți pe de o parte, iar pe de altă parte, noi toți

ceilalți avem acces la unele idei și propuneri la care am fi ajuns cu greu. Rezoluțiile acestor întâlniri să fie publicate într-o revistă care să fie distribuită:

- (1) prin școli și licee, discutate la mai multe ore de dirigenție
- (2) odată cu alte ziare frecvent citite de cetățeni
- (3) trimisă domnilor parlamentari răspunzători de județul/orașul/satul respectiv

Astfel cred că se va încetini dacă nu toate, măcar o bună parte dintre procesele (privatizare, regionalizare, cereri de autonomie locală, etc) care au ca efect destrămarea acestui țel, atât la nivel macro cât și la nivel micro.

Bibliografie

Gusti, D., Herseni, T., Stahl, H.H. *Monografia – Teorie și metodă*. București, Paideia, 1999.